

oldaltörödékek, márványos festésű edények, dörzstál és füstölőtál töredékei mellett nagy számban gyűjtöttünk be szürke házi kerámiatöredékeket is. A területről egy ép térdfibula és két tűtartótöredék, néhány ólomdarab és egy ezüstérem került elő. A feltárt leletanyag alapján a 2–3. századra datálható épület állhatott itt. A felszíni leletek alapján azonban típusa teljes biztonsággal egyelőre nem határozható meg. Elhelyezkedése és mérete alapján akár örtorony, akár kisebb villa is lehetett.

A fenti területtől DK-re, a meandert követő partoldalon, galambszürke, simított felületű és bekarcolt hullámvonalköteggel díszített, avar kori kerámiatöredékek voltak, DNy-ra pedig kelta edénytöredéket és egy kemence erősen átégett paticsos omladékát figyeltük meg. A római kori leletek mellett nagy számban került elő késő rézkori kerámia is, amelynek szórásképe arra mutat, hogy az őskori lelőhely minden irányban túlnyúlik a római korin.

BORUZS KATALIN – SZABÓ GÉZA

379. Várong határa (Tolna megye) Ő, Kö

Csárdai-dűlő (KÖH 77997): A Somogyiszil és Várong között É–D irányban folyó patak K-i ágába K-ről torkolló mellékág Ny-i felén, az országúttól D-re kb. 100 m-re néhány 10 m hosszán kevés őskori cserepet találtam.

Temető környéke, Régi temető (KÖH 23168): A régi temetőben 2003-ban több, egymás mellett fekvő, középkorinak tartott téglát figyeltem meg. 2011. március 24-én ettől K-re, a patak felé eső, részben füves, részben bokros területen sok téglát, habarcsot és kötörmelékét találtam, ami immár biztosan a középkori templom helyét jelzi. A templomhelytől K-re és D-re kb. 1 m mély, rézsús part húzódik, ahol szintén sűrűn található omladék és embercsont is.

Munkatárs: Takács Melina régészhallgató (ELTE).

K. NÉMETH ANDRÁS

380. Vásárosnamény, Perényi-tanyától D-re (M3-219. lh.) (KÖH 51395)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, Á

Az M3 autópálya Nyíregyháza–Vásárosnamény közötti szakaszának építéséhez kapcsolódóan 2010. július 12.–2011. november 24. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat/Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ elvégezte a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai 2005-ös terepbejárásából ismert régészeti lelőhely feltárását. A lelőhely Vásárosnaménytől DNy-ra található, keresztülzseli a 41-es sz. főút. Az autópálya egyik csomópontja érintette a lelőhelyet, amely a 39 982 m²-nyi felületen elvégzett kutatás eredményeként jóval nagyobbak bizonyult a terepbejárásakor megfigyelté. A terület a feltárás kezdetéig intenzív mezőgazdasági művelés alatt állt. A lelőhely Ny-i részén sávosan szántóföldi növény-, illetve gyümölcsstermesztés folyt, a K-i részén részlegesen akác- és nyárfaerdő állt. A mezőgazdasági tevékenység (mélyszántás, talajlazítózás és erdőművelés) eredményeként a régészeti jelenségek bolygatott állapotban, némely részeken

(elsősorban az egykori erdők alatt) szinte teljesen megsemmisülve kerültek elő.

A lelőhely legkorábbi megtelepedési fázisát szörványos, a neolitikumra datálható településrészlet jelzi. A feltárt neolitikus telepjelenségek döntően nagy méretű agyagkitermelő gödörök. A jelenségek tekintélyes mennyiségű kerámiaanyaga az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájához köthető.

A lelőhely Árpád-kori objektumai egy, a 12–13. századra keltezhető településrészletet hoztak napvilágra. A feltárás során 24, ágasfás-szelemenés tetőszerkezetű, félig földbe mélyített lakóház, 2 kút, több különböző funkciójú gödör, verem került feltárára. A lakóházak többsége méret és szerkezet tekintetében a kor megszokott lakóépületeihez igazodik. Feltűnő a településszerkezet vonatkozásában az árkok és külső kemencek, kemencebokrok teljes hiánya. A feltárt jelenségek szórta, kisebb csoportokat alkotva helyezkednek el, feltehetően az egykori nyírvizekkel tagolt, magasabb térfelszínen elhelyezkedve. A leletanyag alapján a települést a 13. század folyamán elhagyják. Az előkerült leletek többségét a kerámiaanyag teszi ki. Ezek a korszak szokványos edénytípusai. A jelentős számú fémlelet (általános mezőgazdasági és háztartási eszközök töredékei) mellett viszonylag nagy a vassalak mennyisége. Ez utóbbi leletanyag típus minden bizonnyal a helyi gyepvasérc feldolgozásának mellékterméke. Vasművességre utaló objektumok (kohók, kovácsműhelyek stb.) azonban nem kerültek elő.

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumban kerül végleges elhelyezésre.

A feltárás munkatársai: Berecz Barbara, Magyar Csaba, Majerik Vera, Nicklas Larsson régész; Bernáth László, Cservenákné Kasza Edit, Erdei Krisztina, Farkas Gábor, Kovács Zoltán, Szász Csaba, Reszler József Péter technikusok.

KISS CSABA

381. Vép, Kodály Z. u. 17. (172/19 hrsz.); Felső kert, Vasút utca (KÖH 51134)

(Vas megye) Ő, V, Ró

2011. augusztus 16-án szakfelügyeletet láttunk el az ingatlanon, ahol családi lakóház építéséhez kapcsolódó földmunkák zajlottak. A VMK-KÖI szakhatósági állásfoglalás alapján a földmunkák csak régészeti megfigyelés (szakfelügyelet) mellett végezhetők.

Az építési területen már korábban megtörtént a humuszolás, kb. 20 cm földet távolítottak el, majd mészcsíkokkal kijelölték a falak vonalát. A lakóház bruttó területe 205 m², külső falai kb. 20×10 m hosszúak, továbbá 3 db keresztfal lesz a területen. A külső falakat 40 cm széles, a belsőket 30 cm széles kanállal ásták, az árkok mélysége 80 cm.

A markolás folyamán 2 db régészeti objektum került elő, amelyek feltárása és dokumentálása a földmunka ideje alatt megtörtént. Az 1. objektum a majdani épület Ny-i zárófalától Ny-ra, a terasz alapfalának É–D-i irányú árkában, a terasz DNy-i sarkától 2 m-re került elő. A jelenség a metszetfalban 250 cm hosszúságban látható. A sárga altalajba vájt objektum fekete humusz betöltéséből 2 db őskori (Hallstatt-kultúra) kerámia, valamint 1 db téglá került elő. A 2. objektum a ház

Ny-i zárófalától K-re, az első É–D-i irányú keresztfal 30 cm széles alapárkában került elő. A jelenség a keresztfal É-i végében, kb. 170 cm hosszúságban és 80 cm mélységben látható. A sárga altalajba ásott gödör fekete humusz betöltéséből őskori (Hallstatt-kultúra) kerámia került elő. A két objektumon kívül néhány őskori és római kori szórvány kerámia került elő a korábban lehumusztolt felületen.

A feltárt objektumokról és a belőlük előkerült leletekről fényképes és szöveges dokumentáció készült.

Munkatárs: Horváth András.

KISS PÉTER

382. Vése, Merke-pusztá határa (Somogy megye) Ő, U?, B, Ró, Á, Kk

2011. december 9-én terepbejárást tartottunk a település É-i, tapsonyi határhoz közeli részén. Azokat a területeket jártuk be, ahol a KÖH 49478 számmal jelölt, Tapsony, Merke-pusztától D-re nevű lelőhely valós helye lehet. A bejárást szántásban, viszonylag jó észlelési viszonyok között tudtuk végezni. Nagyjából 2,5 km hosszan jártuk be a Marót-völgyi-csatorna melletti területet.

Merkei-dűlő 1. (KÖH 80607): A középkori – a késő Árpád-kortól a késő középkorig terjedő – lelőhely nagyjából követi egy domb vonalát és a szomszédba is áthúzódik. A határai viszonylag jól lehatárolhatóak voltak.

Merkei-dűlő 2. (KÖH 80609): Az előbbi területtől D-re, két kisebb területen sűrűsödve néhány középső bronzkori kerámiát találtunk.

Merke-pusztai-dűlő 1. (KÖH 80603): Főleg középkori (13–14. századi) kerámiát találtunk, de több őskori – feltehetőleg DVK – kerámia és egy kővéső is volt itt. A lelőhely É-ra és K-re folytatódhat, ám ezek a részek nem voltak bejárhatóak.

Merke-pusztai-dűlő 2. (KÖH 80605): Egy helyen egy kiszántott objektumban római kerámiát találtunk. Feltételezhetjük, hogy a római lelőhely a víz felé, K-re folytatódik, de ez a terület nem volt bejárható.

Munkatársak: Nyári Zsolt, Stunya Péter.

MOLNÁR ISTVÁN

383. Villány, Arceter szántó (KÖH 55164) (Baranya megye) U, R

2011 szeptemberében befejeztük a villányi elkerülő út nyomvonalába eső lelőhely teljes felületen történő megelőző feltárását. A 2010-ben Voicsek Vanda (KÖSZ) által megkezdett feltárás⁹⁵ a lelőhely K-i irányú bővülése miatt nem lehetett befejezni. 2011-ben rendeletmódosítás miatt a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága végezte el a kibővült terület feltárását. Ennek során feltártuk a dombtető Ny-i szélén található íves vonalvezetésű kerítőárkot, és az attól K-re előkerült 11 gödröt. A gödröknek az erózió és az intenzív földművelés miatt csak az alsó

25–40 cm-es szegmense maradt meg, csekély leletanyaggal. Megállapítottuk, hogy a lelőhely nem folytatódik K-i irányban. A dombtetőn jelentkező jelenségritkulás köszönhető egyrészt a már említett erózióknak, ill. a felület lelőhelyen belül elfoglalt periférikus helyzetének.

A leletanyag a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságának Régészeti osztályára került.

KOVALICZKY GERGELY

384. Visonta határa (Heves megye) Ő, Pa, R

A Heves Megyei Múzeumi Szervezet, a Dobó István Vármúzeum 2010. augusztus 31. és 2011. április 30. között kutatási terv keretében terepbejárásokat végzett a Mátra D-i részén. Cél a 2004–2007 közötti időszakban azonosított régészeti lelőhelyek műszeres bemérése, további – elsősorban őskori – lelőhelyek feltérképezése a Mátrában, a tervésítésre alkalmas lelőhelyek felmérése.

Az Ugrai-patak bal partján, a Karácsondi-határra-járó-dűlőn, a mezőgazdaságilag megmunkált pleisztocén teraszon 3 gyűjtési pont volt. Kb. 10×10 m-en gyűjtöttünk pattintott kőveket és őskori kerámiákat. Az 1. és a 3. gyűjtési pontokon szórványosan lehetett gyűjteni a pattintott kőveket (ősor, felső paleolit, *Karácsondi-határra-járó-dűlő 1. és 3. lh., KÖH 77201*), a 2. gyűjtési ponton a pattintott kővek mellett őskori kerámia is volt (*Karácsondi-határra-járó-dűlő 2. lh., KÖH 77203*).

A 3-as sz. főút mellett, a mezőgazdaságilag megmunkált pliocén-pleisztocén hegylábi felszínen 2 szórványos leletkoncentrációjú gyűjtési pontunk volt. Pattintott kőveket (ősor) gyűjtöttünk (*Visonta 4. és 10. lh., KÖH 77207 és 77217*).

A Csókás-dűlőben mezőgazdaságilag megmunkált pliocén-negyvedidőszaki hegylábi felszínen, egy eróziós völgy oldalai mentén 6 gyűjtési pontot regisztráltunk, 205–215 m tengerszint feletti magasságon. Az 1–5. gyűjtési pontokon szórványosan pattintott kőveket gyűjtöttünk (*Csókás-dűlő 5–8., 11. lh., KÖH 77209, 77211, 77213, 77215, 77219*). A 6. gyűjtési ponton a földúton a talajerózió hatására vörös színű okkerdarabok kerültek a felszínre.

A Hosszú-Berek, Borhy-patak-völgy jobb partján, a külfejtéses szénbánya Ny-i részén, a pliocén-negyvedidőszaki hegylábi felszínen, 180–200 m tengerszint feletti magasságon 3 gyűjtési pontunk volt. Az 1. gyűjtési ponton a bodrogkeresztúri kultúrához tartozó kerámia került elő (*Visonta 12. lh., KÖH 77221*). A 2–3. gyűjtési pontokon pattintott kőveket (ősor) találtunk (*Hosszú-Berek 13–14. lh., KÖH 77223, 77225*). Egy nagy kiterjedésű vízmosás mellett, a pliocén-negyvedidőszaki hegylábi felszínen szórványosan pattintott követ (ősor) regisztráltunk.

Visonta külterületén, a 3-as sz. főúttól D-re egy hosszan elnyúló eróziós völgy K-i oldalán, a szőlőműveléssel megmunkált pliocén-negyvedidőszaki hegylábi felszínen 3 gyűjtési pontunk volt. Az 1. gyűjtési ponton szórványosan pattintott őskori kővek (*Visonta 16. lh., KÖH 77233*), a 2. gyűjtési ponton őskori pattintott kővek és kerámia (*Visonta 17. lh., KÖH 77235*), a 3. gyűjtési ponton közepes leletkoncentrációjú, felső paleolit jellegű pattintott kővek gyűjthetők (*Visonta 18. lh., KÖH*

95 RKM 2010, 406.